

UNIVERSITETET I OSLO

Universell utforming av IKT på UiO

UU-prosjektet (fase 2)

Medisinsk fakultet

Thao Elizabeth Nguyen og Ida Meland (USIT)

Lederforum, 21. juni 2022

Innhold

Bakgrunn for
prosjektet

Hva er universell
utforming og
hvem er det for

Hvilke krav må
UiO imøtekomme

Sentralt tilbud
rundt UU

Målet med informasjonsrunden (i dag)

- At flere av dere på fakultetet skal bli bevisste på og vite hvordan dere kan imøtekomme uu-kravene.
- Etter møtet i dag: Videreformidle informasjonen fra i dag til de som er nærmeste leder til publisistene på fakultetet

Bakgrunn for UU-prosjektet fase 2

- I 2021 gjennomførte vi [UU-prosjektet \(fase 1\)](#) som kartla hvorvidt UiOs digitale tjenester er universelt utformet. I tillegg så vi på hvorvidt systemeiere har UU-kompetanse.
- Systemer som ble undersøkt: Nettsidene uio.no, Canvas, Devilry, Oria, EHMS og Passordtjenesten
- Funn fra fase 1: [Store mangler i tjenestene som ble undersøkt](#)
- En av anbefalingene gitt i UU-prosjektet i 2021 var å jobbe videre med blant annet *forankring og opplæring hos fakultetene/fagmiljøene*

Tiltak i fase 2

- Prosjektperioden for denne fasen er satt til februar - september 2022
- Informasjonsrunde om UU-krav hos alle enheter på UiO (á la GDPR-prosjektet). Hvert enkelt fakultet/enhet har selv ansvar for å imøtekomme lovkravene, og denne informasjonen må nå ut i linja.
- Presentere det sentrale tilbudet rundt UU (fra høsten 2022)
- Har lansert [nye informasjonssider om uu](#)
- Planlegger nå for webinarer og kurs for de viktigste områdene rundt UU (f.eks. “Slik lager du forelesningsfoiler som er universelt utformet”). Første kurs vil settes opp i september og gi en introduksjon til uu.

Hva er universell utforming?

Universell utforming bygger på tanken om at tjenester skal være tilgjengelig for alle. Uavhengig av alder, funksjonsevne og utdanningsnivå.

Næringsdrivende: Se skattemeldingen
(selvangivelsen)

Logg inn og se skattemeldingen i Min meldingsboks

er byttet navn til skattemeldingen.

Elektroniske skattemeldingen med le...

å sjekke at alt...

Skattemeldingen får strykkarakter: – Hindrer oss fra å være selvstendige

Skattemeldingen er ikke mulig å bruke for svaksynte og blinde, fastslår Digitaliseringsdirektoratet.

PANDEMIEN RAMMER SKJEVT

— Ser at mange studenter med synshemming dessverre gir opp

Norges Blindforbunds Ungdom krever bedre tilrettelegging for studenter med svaksynthet. Hvis ikke frykter de konsekvensene.

I et digitalt samfunn bruker vi mange digitale verktøy for å delta i samfunnet

- Betale regninger
- Kjøpe billetter
- Levere inn skjemaer og søknader
- Ta eksamen
- Finne informasjon (om det aller mest)

Nødvendig for noen, bra for alle

Nedsatt funksjonsevne kan være permanent, midlertidig eller situasjonsavhengig.

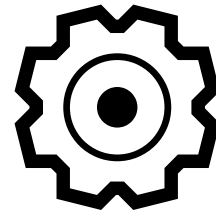
Funksjonsevner fordeles på fire områder:

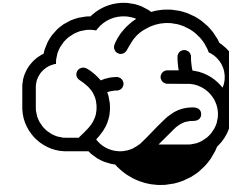
Syn

Hørsel

Motorikk

Kognisjon

Eksempel:

Hvordan sidetittel og overskriftsnivåer er nyttig for alle

- Enklere for alle å få oversikt og finne innhold
- Enklere å navigere med skjermleser
- Hjelper en stressa person å finne riktig innhold i tide
- Gunstig for søkemotoroptimalisering

Hvilke krav gjelder for UiO?

- Gjeldende regelverk: [WCAG 2.0 \(uutilsynet.no\)](https://uutilsynet.no/wcag-2.0)
- Regelverk fra februar 2023: [WCAG 2.1 \(uutilsynet.no\)](https://uutilsynet.no/wcag-2.1) og [WAD \(uutilsynet.no\)](https://uutilsynet.no/wad)
- Inkluderer blant annet [krav om tilgjengelighetserklaring \(uutilsynet.no\)](https://uutilsynet.no/krav-om-tilgjengelighetserklaring) fra februar 2023

Hva må være universelt utformet?

**Det som brukes i undervisning
eller til informasjonsformidling**

*WAD spesifiserer at kravene også gjelder nye intranett og ekstranett

Hva må være universelt utformet – i praksis

- Tekniske rammeverk
 - UiO har også ansvar for at løsninger fra tredjepartsleverandører (som for eksempel Canvas) imøtekommer lovkravene
- Innhold – både dokumenter og innhold som legges ut i html (uio.no, Canvas ++).
 - Overskriftsnivåer
 - Legge til alternativ tekst på bilder og illustrasjoner
 - Skrive klarspråk
 - Beskrivende lenker
 - Tabell brukes til å presentere tabelldata, ikke styre layout og utseende
 - Tekstalternativ for video og lyd

Video og lyd

- Video og lyd skal ha et tekstalternativ. For eksempel ved at en video er tekstet.
- Gjøres ikke forskjell på om det er noen med funksjonsnedsettelse eller ikke i emnet.
- Ulike hjelpemidler/verktøy kan benyttes
 - [Autotekst](#) - automatisk transkribering fra tale til tekst, tjeneste utviklet av USIT
 - [Panopto](#) (ntnu.no) kan tas i bruk av UiO fra høsten 2022. Tjeneste for å gjøre videopptak, redigere, publisere og kan generere automatisk tekst på video.
- Det er tidkrevende og nye rutiner må på plass. UiO jobber nå med retningslinjer rundt dette. Inntil gode nok støttefunksjoner/verktøy er på plass, er det **per i dag tillatt å publisere forelesningsvideo uten tekstalternativ**. NB: Dette unntaket gjelder kun forelesningsvideo.
- [Mer om forelesningsopptak og teksting](#)

UUtilsynet har rettet blikket mot UH-sektoren

- En av oppgavene til UUtilsynet (Tilsynet for universell utforming av IKT, uutilsynet.no) er å kontrollere om virksomheter oppfyller kravene for nettløsninger
- Tilsyn hos UiB og BI i 2021
- UiB fikk dagsbot på 150 000 (UiB holdt et webinar om dette 8. april)
- Hva skjer om/når UiO får tilsyn?
 - Varsling 14 dager før tilsynet starter
 - Finner de ut at nettløsningen bryter regelverket, følger de opp virksomheten til feilene blir korrigerede. Om nødvendig bruker de pålegg om retting og dagbøter.

NYHETER

UiB får bot på 150.000 - brøt lovverket på åtte punkt

Den digitale eksamensløsningen til UiB har ikke vært bra nok tilrettelagt for synshemmede. Det må de betale for. Foto: TOM HJERTHOLM

Av [Magnhild Synnøve Mostad](#) og [Julie Sætre](#)

Publisert:
28.10.21 12:57

Del

Universitetet i Bergen rettet opp feilene, men var én dag for sent ute. Dette førte til en dagbot på 150.000 kroner.

Hvordan kommer vi i mål?

- Noe løses teknisk
 - UiO sentralt har ansvar for de største tjenestene som uio.no og Canvas.
 - Lokale tjenester har enhetene selv ansvaret for.
- Hovedvekten ligger på innholdet som publiseres
 - Dette gjelder alle som publiserer og lager innhold som er rettet mot studentene eller offentligheten, både sentralt og lokalt.
 - Det finnes støtteverktøy som er knyttet til de tekniske rammeverkene (som UU-sjekk i Vortex og Canvas).
- Målet er at dette blir en del av måten alle jobber på, i alle ledd

Hva bør dere starte med lokalt?

- Kartlegge situasjonen på fakultetet
 - Hvilke systemer har dere?
 - Hvordan står det til med innholdsforvaltningen?
 - Hvem sitter på kompetanse om uu, og hvem bør lære mer?
- Bygge kompetanse hos faglærere og de som forvalter/utvikler systemer
 - Blant annet skal UU-prosjektgruppa/USIT framover holde webinarer om ulike tema innenfor UU
 - [Nye infosider om universell utforming](#) er nå publisert

Hva bør dere starte med lokalt? (forts.)

- Få det inn i planer og strategier
 - Videreformidle informasjonen fra i dag til de som er nærmeste leder til alle publisister på fakultetet
 - Ta gjerne kontakt med uu-prosjektgruppa om dere ønsker innspill til dette arbeidet
 - Hvilke rutiner har dere for kvalitetssikring av innholdet i dag?
 - Bake det inn i eksisterende rutiner
- Start med det nye innholdet

Sentralt tilbud rundt UU

- Tjenestetilbud på plass til høsten
 - Veiledning til UU-arbeid
 - Bidra til UU-evaluering av nettløsninger
- Nye infosider om UU er nå publisert
- Webinarer om "UU i praksis" vil holdes – datoer kommer
- Spørsmål om UU kan sendes til uu-kontakt@usit.uio.no

Videre plan for UU-prosjektet

Fram mot september:

- Fullføre informasjonsrunden ute hos enheter
- Planlegging av webinarer/kurs høsten 2022

Til høsten skal det være fokus på:

- Innkjøp
- Canvas

Spørsmål?

Prosjektleder: ida.meland@usit.uio.no

uu-kontakt@usit.uio.no